

**Міністерство культури та інформаційної політики України
КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР»**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Вдосконалення оркестрової майстерності»
кафедра оркестрових інструментів
(оркестрові духові та ударні інструменти)**

Рівень вищої освіти – Другий (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

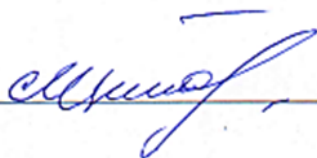
Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 4**

Розробник: Мазур Т. Г. старший викладач кафедри оркестрових інструментів

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності» відповідає стандарту другого рівня вищої освіти (ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-науковій програмі «Музичне мистецтво» 2024 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» 2024 / 2025 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»)

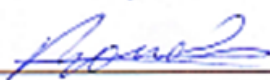
Гарант ОНП

Світлана ЩІТОВА

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням науково-методичної ради КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «26» червня 2024 року).

Голова ради

Дмитро ВОЛОВИК

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри оркестрових інструментів КВНЗ «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «25» червня 2024 року).

Завідувач кафедри

Сергій ГОРОВОЙ

1. Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів – 8	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 240	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1-й
Тижневих годин: аудиторних – 1 самостійної роботи – 2	Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»	Семестр – 1-й
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи – 2,16	Рівень вищої освіти – другий	Лекційні заняття – Індивідуальні заняття – 76
Вид контролю – залік	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Самостійна робота – 164 години

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1 Мета дисципліни – підготовка високопрофесійних музикантів оркестрантів, які б по завершенні закладу освіти впевнено володіли базисними засадами оркестрового виконавства та були всебічно підготовлені до проходження конкурсних випробувань на заміщення вакантних посад артистів академічних оркестрових колективів.

2.3 Завдання:

практичне ознайомлення з шедеврами всесвітньої класичної музики відповідно до інструментальної спеціалізації виконавця-студента.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

особливо складні у технічному відношенні інструментальні партії класичного всесвітньо відомого репертуару;
знати функції представників оркестрової групи (соліст, 2-й голос, регулятор і т.д.);
знати специфіку партій конкретного оркестрового голосу у відповідній спеціалізації;

вміти:

гнучко відчувати ансамблеву природу оркестрового виконавства;
вміти визначати художньо-кульмінаційні фрагменти в оркестровому соло;
володіти різними видами виконавської техніки (звуковедення, віртуозність, філірування звука тощо);
оволодіти навичками читання нот з листа у різних інструментальних транспозиціях.

2.2 Компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності та здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці

2.3.1. Загальні (ЗП):

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗП 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗП 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

2.3.2. Фахові компетенції (ФК):

ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

2.4 Програмні результати навчання:

ПРН 1 Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності.

ПРН 2 Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

ПРН 3 Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 5 Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПРН 6 Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

3. Програма навчальної дисципліни

Представлений репертуарний список з навчальної дисципліни «Клас оркестрової майстерності» розроблено відповідно до сучасного професійно-виконавського рівня володіння навичками оркестрової гри в академічних музичних колективах.

Вагоме місце займає також й урахування міжпредметних зв'язків, а саме творче взаємозбагачення з іншими навчальними дисциплінами, зокрема «Сучасні освітні системи», «Оркестровий клас», «Клас ансамблю», «Фах», «Аналіз музичних творів», «Історія світової музичної культури», а також практичний творчий досвід у рамках педагогічної та концертно-виконавської практик.

Список творів, рекомендованих для вивчення у класі оркестрової майстерності

Флейта

Бізе Ж.	Опера „Кармен”. „Арлезіанка”. Симфонія №1 „Рим”
Берліоз Г.	Фантастична симфонія, Симфонії „Ромео та Юлія”, „Гарольд в Італії” Увертюра „Римський карнавал”, Драм. легенда „Засудження Фауста”
Бетховен Л.	Увертюри: „Егмонт”, „Леонора 3”. Симфонія № 9 Балет „Прометей”
Брамс Й.	Симфонії: до мінор, Ля мажор, Фа мажор, мі мінор
Вагнер Р.	Увертюра до опери „Тангейзер” Вступ до опери „Лоенгрін”
Вебер К.	Увертюри до опер „Оберон”, „Евріанта”
Глієр Р.	2-а та 3-я симфонії
Ліст Ф.	Рапсодії: 1, 2, 4, 6.
Моцарт В.	Симфонії соль мінор, Мі бемоль мажор
Сміт К.	Фестивальні варіації
Бріттен Б.	Путівник по оркестру
Бернстайн Л.	Дивертисмент

Гобой

Берліоз Г.	Уверт. до оп. „Бенвенуто Челліні” Фантастична симфонія
Бетховен Л.	„Егмонт”, Симфонії № 3,7,9
Ліст Ф.	Угорські рапсодії № 1, 2
Брамс Й.	Симфонії № 1,2,3,4
Вагнер Р.	Опери „Лоенгрін”, „Тангейзер”
Мендельсон Ф.	Симфонії № 3, 4
Верді Д.	Опери „Аїда”, „Ріголетто”, „Отелло”, „Травіата”
Сміт К.	Фестивальні варіації
Бріттен Б.	Путівник по оркестру
Бернстайн Л.	Дивертисмент

Кларнет

Бетховен Л.	Симфонії № 5, 7, 8, 9
Бізе Ж.	Опера „Кармен”
Брамс Й.	Симфонії № 1, 2, 3, 4
Вагнер Р.	Опера „Тангейзер”
Верді Д.	Опери „Ріголетто”, Травіата”
Гершвін Д.	Рапсодія для симфонічного орк.
Моцарт В.	Опери „Дон-Жуан”, „Свадьба Фігаро”
Хачатурян А.	Балети „Гаяне”, „Спартак”

Фагот

Бетховен Л.	Симф. № 1,2,3,4,5,6,7,8,9 Муз. до драми „Егмонт”, Уверт. „Коріолан”
Бізе Ж.	Симфонія До мажор. „Кармен”, „Шукачі скарбів”
Верді Д.	Опери „Аїда”, „Отелло”, „Дон Карлос”, Реквієм
Гайдн Й.	Симфонії № 2,6,10,12,27
Мендельсон Ф.	Уверт. „Сон у літню ніч”
Моцарт В.	Опери „Дон-Жуан”, „Весілля Фігаро”, „Чарівна флейта”
Онеггер А.	Симф. поема „Пасифік”
Равель М.	Болеро, Іспанська рапсодія
Хачатурян А.	Балети „Гаяне”, „Спартак”

Саксофон

Хачатурян А.	„Танець з шаблями”. „Танець Айші” з балету „Гаяне”
Равель М.	Болеро”
Гершвін Дж.	„Блакитна рапсодія”. „Американець в Парижі”
Бріттен Б.	Симфонія-реквієм ор. 20
Зімерман Б.А.	Концерт для віолончелі з оркестром
Сміт К.	Фестивальні варіації
Бріттен Б.	Путівник по оркестру

Бернстайн Л.

Дивертисмент

Валторна

Бетховен Л.

Симф. № 9, Уверт. „Егмонт”

Брамс Й.

Симфонії

Вагнер Р.

Оперні та симфонічні твори

Вебер К.

Опера „Чарівний стрілок”

Гайдн Й.

Симфонії

Дворжак А.

Симфонія № 5

Моцарт В.

Симфонії. Оперни

Штраус Р.

Опера „Саломея”

Труба

Бетховен Л.

Симфонія. № 9, Уверт. „Егмонт”

Бізе Ж.

Опера „Кармен”

Вагнер Р. Оперни „Тангейзер”, „Лоенгрін”, „Рієнці”, „Валькірія”

Верді Д.

Оперни „Аїда”, „Отелло”, „Дон Карлос”

Дворжак А.

Симфонія № 5

Кодай З

Опера „Харі Янош”

Моцарт Л.

Концерт для труби, оркестра та чембало

Равель М. Болеро, Іспан. рапсодія. Балет „Дафніс та Хлоя”

Хачатурян А.

Балети „Гаяне”, „Спартак”

Тромбон і туба

Бетховен Л.

Симфонії № 5, 7, 8, 9, Увертюра „Егмонт”

Берліоз Г

Фантастична симфонія

Вагнер Р.

Оперни

Верді Д.

Оперни „Аїда”, „Отелло”

Глієр Р.

Балети „Червона квітка”, „Мідний вершник”

Гріг Е.

Сюїта „Пер Гюнт”

Ліст Ф. Рапсодії, Симфонічні поеми „Тассо”, „Прелюди”

Моцарт В

Реквієм

Равель М.

Болеро

Хачатурян А.

Балети „Гаяне”, „Спартак”

Ударні інструменти**Ксилофон**

Глієр Р.

Балет „Червона квітка”

Гершвін Дж.

„Блакитна рапсодія”

Вільямс Дж.

Ескападес

Дзвіночки

Вагнер Р.

Опера „Зігфрід”

Сен-Санс К.

Карнавал тварин

Литаври

Барток Б.

Концерт для скрипки

Берліоз Г.

Фантастична симфонія

Глієр Р.

Балет „Червона квітка”

Лало Е.

Іспанська рапсодія

Моцарт В.

Уверт. до опери „Чарівна флейта”

Хачатурян А.

Балети „Гаяне”, „Спартак”

Малий барабан

Берліоз Г.

Траурно-тріумфальна симфонія

Гершвін Дж.

Блакитна рапсодія

Гуно Ш.

Опера „Фауст”

Равель М.

Болеро. Іспанська рапсодія

Хачатурян А.

Балет „Спартак”

Хіндеміт П.

Концерт для скрипки

4. Структура навчальної дисципліни

Програмні вимоги до репертуару	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Індив.	Сам.р.
Програма 1 семестру твори різних за характером, стилями та жанрами (хронометраж – до 45 хв)	112				34	78
Програма 2 семестру твори різних за характером, стилями та жанрами (хронометраж – до 45 хв)	128				42	86
Усього годин	240				76	164

Завдання для самостійної роботи

з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Шедеври оркестрової музики епохи класицизму	80
2.	Оркестрові твори епохи романтизму	50
3.	Оркестрова музики ХХ – початку ХХІ століть	45
Всього		175

6. Індивідуальні завдання

№	Теми занять
1	2
1	вивчення інструментальних каденцій соло з оркестрових творів напам'ять
2	гра оркестрових партій в ансамблі відповідної оркестрової групи музикантів
3	складання власних інструментальних вправ інструктивно-технічного характеру для певних оркестрових труднощів (партій)
4	формування власної системи самостійних занять з дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності»

7. Методи контролю

Консультавання, метод читання з листа, метод художнього контексту, метод емоційної драматургії, метод роботи в оркестрі, метод командної роботи.

Поточний контроль, семестровий контроль, екзамен.

8. Критерії оцінки знань і вмінь:

Рівнева оцінка	Підстави для встановлення конкретної оцінки за виконану роботу, виявлені знання і вміння студента
Зараховано	(відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок) Студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює, може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни, вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал.
Не зараховано	Студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу.

9. Рекомендована література

Основна

1. Апатский В. Н. Камерный ансамбль и воспитание оркестрового музыканта. *Дослідження, досвід, спогади*. Вип. 6. К.: Київська середня спеціальна музична школа ім. М.В. Лисенка, 2005. С. 143–153.
2. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України: Від найдавніших часів до початку ХХ ст. Харків: Основа, 2000. 344 с.
3. Буркацький З.П. Інструктивно-художній матеріал в системі формування майстерності кларнетиста: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Одеська державна музична академія ім. А.В. Нежданової. Одеса, 2004. 16 с.
4. Буркацький З. Про розвиток пальцевої техніки кларнетиста. *Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Вип. 3. К., 1999. С. 44–53.
5. Вовк Р. А. Історія, акустична природа і виразні можливості аплікатури кларнета: дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. К., 2004. 204 с.
6. Гишка І. Базінг: історія та генезис (до питання методики навчання гри на мідних духових інструментах). *Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Вип. 18. К.іїв, 2001. С. 282–289.
7. Давидов М. Теорія формування виконавської майстерності в працях українських дослідників. *Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Вип. 3. К., 1999. С. 7–22.

Допоміжна

1. Посвалюк В.Т. Історія виконавства на трубі. Київська школа (друга половина ХІХ–ХХ століття) : [Навчальний посібник]. К. : КНУКіМ, 2005. 158 с.
2. Посвалюк В. Труба в епоху бароко. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Вип. 83. К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2009. С. 12–20.
3. Посвалюк В.Т. Методика оволадення верхнім регистром на трубе : [Учебное пособие]. К. : НМАУ ім. П.И. Чайковского, 2013. 60 с.

4. Посвалюк К.В. Творча діяльність Миколи Бердієва у контексті розвитку виконавства на трубі в Україні (1940–1980-ті роки) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. К., 2016. 19 с.